

DA, KORISNO JE (ALI NIJE SVE DOMAĆE) – SADRŽAJ PREDAVANJA ZA STUDENTE O INFORMACIJSKOJ PISMENOSTI

YES, IT'S USEFUL (BUT IT ISN'T ALL LOCAL) – CONTENT OF LECTURES FOR STUDENTS ON INFORMATION LITERACY

Damjana Frančić

damjana.francic@unipu.hr

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilišna knjižnica

UDK/UDC027.7:37.016:001.102(497.571)

Stručni rad / Professional paper

Sažetak

Informacijska pismenost predloženi je sveučilišni izborni kolegij ponuden studentima svih odjela Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Cilj je osposobiti studente za pretraživanje, pronalaženje, vrednovanje i korištenje informacijskim izvorima. Tijekom kolegija upoznaju se s različitim vrstama izvora, posebice s bazama podataka dostupnima hrvatskoj akademskoj zajednici, te o važnosti informacijske pismenosti za cjeloživotno učenje. Na radionicama predstavljamo određene izvore, ovdje priložene, prema našem izboru, kao što su – <http://jurn.org>, <http://www.pdfsearchengine.net>, te <https://www.dogpile.com>.

Ključne riječi: informacijska pismenost, otvoreni pristup, sveučilišna nastava

Summary

Information literacy is a proposed university elective course offered to students of all departments of Juraj Dobrila University of Pula. Its aim is to enable students to search, find, evaluate, and use information sources. They are acquainted with different types of sources, especially the databases available to the Croatian academic community, and with the importance of information literacy for the lifelong learning process. At the workshops we present certain sources, here enclosed, of our own choice, such as – <http://jurn.org>, <http://www.pdfsearchengine.net>, and <https://www.dogpile.com>.

Key words: information literacy, open approach, university teaching

Uvod

Informatička je pismenost fizički pristup informacijama i više nije dovoljna za snalaženje na internetu. Informacijska pismenost, kao jedna od pet pismenosti, obuhvaća prepoznavanje potrebe za informacijom te pronalaženje i uporabu tih informacija. Informacijski pismeni ljudi naučili su kako učiti. Količina digitalnih nadmašila je količinu analognih informacija još 2002. godine, pa je u SAD-u nepismenost definirana kao izbor nepracticiranja vještina pismenosti (*choice not to practice literacy skills*).¹ Novija pojava društvenih medija i mrežnih zajednica pridonijela je preoblikovanju informacijske pismenosti u metapismenost² koja proširuje opseg informacijske pismenosti.

American Library Association još je 1989. definirala skup sposobnosti prepoznavanja informacijske potrebe, evaluacije i učinkovite uporabe potrebnih informacija kao alat za akademsko i cjeloživotno učenje.³ Dokument Europske komisije *eLearning action plan*⁴ iz 2001. godine postavio je e-učenje kao proces korištenja multimedijom i internetom za unapređenje učenja olakšavanjem pristupa izvorima i uslugama. UNESCO od 2002. ističe važnost cjeloživotnog obrazovanja nastavnika (ISCED).⁵ Istraživanja⁶ u Hrvatskoj i dalje pokazuju da studenti diplomiraju bez dostatna poznavanja izvora informacija i načina korištenja knjižničnim uslugama.

Znanstvena istraživanja danas su nezamisliva bez potpore informacijske i komunikacijske tehnologije koja je u procese uvela tražilice znanstvenih informacija kao što je Google znalac, nove alate te otvoreni pristup znanstvenim radovima. Googleova generacija⁷ odabire internet kao glavni izvor služeći se pretraživačima.

---

¹ The magic of 15 minutes: reading practice and reading growth. 2018. // Renaissance. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.renaissance.com/2018/01/23/blog-magic-15-minutes-reading-practice-reading-growth>

² Jacobson, T. E.; T. P. Mackey. Proposing a Metaliteracy Model. // *Communications in Information Literacy* 7, 2(2013), 86. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1089056.pdf>

³ Association of College and Research Libraries (ACRL). Framework for Information Literacy for Higher Education. Chicago, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/issues/infolit/framework1.pdf>

⁴ The eLearning Action Plan: designing tomorrow's education (2001). // EUR-Lex. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0172:FIN:EN:PDF>

⁵ International Standard Classification of Education: ISCED 1997. // UNESCO. [citirano: 2019-08-29]. Dostupno na: http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/doc/isced_1997.htm

⁶ Aparac-Jelušić, T. Obrazovanje na daljinu i podrška knjižnica. // *Edupoint* IV, 29(2004), 7. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://eprints.rclis.org/5769/1/Aparac_Edupoint_29.pdf

⁷ Lazić-Lasić, J.; S. Špiranec; M. Banek Zorica. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjivanju. // *Medijska istraživanja* 18, 1(2012), 134. [citirano:

Karakteristika je te generacije nedostatak koncentracije jer se letimično pregledava nekoliko prvih zapisa pretraživanja te ih se kopira u svoje radove. Studenti često pokazuju nedovoljne vještine traženja informacija, posebice pri bibliografskim pretraživanjima baza podataka⁸ – kreću od tražilice Google, umjesto od akademskih tražilica, a nemaju ni osnovna znanja o procjeni informacija, pa ne vide razliku između preglednog rada u časopisu i originalnog članka.

Knjižnična pismenost prethodi informacijskoj pismenosti. Korisnike se podučava vještinama pristupa i korištenja informacijskim izvorima bez obzira na njihovu lokaciju da bi samostalno kvalitetno identificirali svoje informacijske potrebe. Nastavnici koji rabe ICT u nastavi primjećuju da su studenti skloniji mrežnim izvorima. Kad knjižnica ne nudi uslugu „pitajte knjižničara“, studenti i nedovoljno upućeni profesori većinom se služe neprovjerenim mrežnim izvorima premda su knjižnične mrežne usluge pouzdanije od komercijalnih jer im se kvaliteta temelji na iskustvu djelatnika.

Iako je i Hrvatska 2001. godine potpisala *Bolonjsku deklaraciju*,⁹ programi informacijskog opismenjavanja još uvijek nisu uvršteni i na formalnu razinu visokoškolskih ustanova. Godine 2019. donesen je kurikulum međupredmetne teme Učiti kako učiti¹⁰ za osnovne i srednje škole RH kao intrakurikularni model. Sveučilišne knjižnice u Hrvatskoj uvode koncept informacijske pismenosti, no nisu se nametnule jer je nastavno osoblje nedovoljno osviješteno o važnosti uključivanja informacijske pismenosti na visokoškolske institucije.

Snalaženje studenata prve godine pri spremanju ispita i pisanju seminarskih radova i u cjeloživotnom učenju ovisi o kvalitetnu radu u srednjim školama. Kolegij intrakurikularnog tipa daje najbolje rezultate povezujući rad nastavnika i knjižničara,^{11,12} osobito kada se provodi istraživačkom nastavom koja polazi od informacij-

---

2020-08-18]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/85384>

⁸ Rosman, T.; J. Peter; A.-K. Mayer; G. Krampen. Conceptions of scientific knowledge influence learning of academic skills: epistemic beliefs and the efficacy of information literacy instruction. // *Studies in Higher Education* 43, 1(2016), 97. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03075079.2016.1156666>

⁹ Bolonjska deklaracija. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://www.djkbk.unios.hr/docs/kvaliteta/Bolonjska_deklaracija.pdf

¹⁰ Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. // *Narodne novine* 7(2019). [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html

¹¹ Golenko, D. Model intrakurikularnog pristupa informacijskoj pismenosti na visokoškolskoj razini u području prava: doktorski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2016. Str. 15. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/unizd%3A1839/datastream/PDF/view>

¹² Rubinić, D.; I. Stričević. Visokoškolska knjižnica u programima informacijskog opismenjavanja studenata: istraživanje programa Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Karl Franzens Graz. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, 4(2011), 28. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://>

skog istraživanja,¹³ gdje je cilj pronalaženje relevantna odgovora na informacijski problem. Tako se tradicionalno obrazovanje korisnika preobražava u informacijsko opismenjavanje novim modelima učenja.

Poučavanje korisnika u Sveučilišnoj knjižnici u Puli

Sveučilišna knjižnica u Puli prepoznala je važnost poučavanja korisnika još osamdesetih godina prošlog stoljeća, kada se počeo provoditi program utemeljen na UNESCO-ovu priručniku UNISIST.¹⁴ Podučavanje se od tada promijenilo. Nekada se govorilo o vještinama korištenja knjižnicom, a ne o informacijskoj pismenosti.¹⁵ Korisnike se vodilo u razgledavanje i upoznavalo s katalozima, građom i službama. Bitno je bilo objasniti koliko prepisivanje signature iz predmetnoga kataloga uvjetuje brže dobivanje željene publikacije. Informacijska pismenost upisana je i u novu strategiju Knjižnice: korisnicima se daju informacije o bazama podataka s cjelovitim tekstovima do kojih se na internetu može doći bez posebnih lozinki.

Nekada, 30 godina prije, podučavalo se korištenju knjižnicama, a danas se podučava ono što računala još ne mogu činiti – nove vještine učenja u informacijskome dobu. Svakog proljeća poneki maturanti prvi put dolaze tražiti literaturu. Još devedesetih prvo su se konzultirale enciklopedije. Danas kažu: „Pregledao sam internet, a sada mi dajte još kakvu knjigu.“ Knjižničar im pronade 4-5 knjiga i još toliko članka o temi te pokaže i druge pretraživače kao što su (akademski) Jurn i (poslovni) PdfSearchEngine. Bibliografije i međuknjižničnu posudbu samo se usputno spomene, kao nešto čime se služilo prije interneta.

Korisnicima se pošalje elektroničkom poštom popis ulaza na internetu na kojima će dobiti cjelovite tekstove članaka ili knjiga, bez posebna prijavljivanja. U organiziranu posjetu Knjižnici pokazuju im se spremišta jer ih je i dalje zanimljivo vidjeti, a potom se može razumjeti zašto se (sve dulje) čeka na fizičko dobavljanje knjiga, za razliku od čekanja od nekoliko sekundi da se na računalo učita članak otvoren na internetu, ili nekoliko minuta, koliko treba da se učita knjiga.

U Knjižnici se očekivalo da će sljedeće akademske godine predloženi izborni kolegij Informacijska pismenost konačno biti uvršten u programe Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, prema deklariranoj strategiji. Zasad je određeno vrijeme predavanja

---

hreak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=119016

¹³ Špiranec, S.; M. Banek Zorica. Informacijska pismenost: teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije Filozofskog fakulteta, 2008. Str. 118-125.

¹⁴ UNISIST: studijski izvještaj o provedivosti svjetskog sistema naučnih informacija koji su izradili Organizacija ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO) i Međunarodni savjet naučnih unija (ICSU). Zagreb : Referalni centar Sveučilišta, 1977.

¹⁵ Horton, F. W. Understanding information literacy: a primer. Paris: UNESCO, 2008. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000157020>

i vježbi unutar predmeta Metodologija znanstvenog rada pri nekoliko studijskih programa te mogućnost predstavljanja novosti profesorima na radionicama koje smo nazvali Izračunajte svoj akademski otisak, gdje se daju upute autorima za objavu radova u međunarodno priznatim časopisima, radi lakšeg snalaženja u brojnim časopisima i prepoznavanja kvalitetnih. Na mrežnoj stranici Knjižnice stalno se obnavlja sadržaj Akademskoga studentskoga kutka,¹⁶ s uputama za pretraživanje baza podataka.¹⁷ Sadržaj tih stranica bit će opisan u nastavku članka, kao što je bio i putem PPT prezentacije na skupu u Lovranu, a inače se prikazuje studentima pri skupnom posjetu Knjižnici, kada im se pokazuje i korištenje provjerenim mrežnim izvorima, kako slijedi.

Informacijska pismenost

Informacijski pismena osoba pripremljena je na učenje tijekom cijelog života, a mrežne stranice koje nam pomažu trenutačno su domaća Promotori digitalnog obrazovanja¹⁸ te strane – ALA standardi,¹⁹ ALA o informacijskoj pismenosti prema područjima znanja,²⁰ e-edukacija,²¹ smjernice UNESCO-a²² te stranice za učenje Learning.com i Google for Education. Domaći su portali za učenje na daljinu CARNET Loomen te Portal za učenje na daljinu „Nikola Tesla“. Korisni su i alati za e-učenje E-laboratorij CARNET-a, Merlin, a osobito digitalni alati za istraživače na adresi Sveučilišta Latrobe²³ te na ulazu Jurnsearch.²⁴ Za izradu, objavu i pregled digitalnog

---

¹⁶ Kutak za naputak. // Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://skpu.unipu.hr/usluge/kutak-za-naputak>

¹⁷ Baze podataka. // Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://skpu.unipu.hr/pretrazivanje/baze>

¹⁸ Promotori digitalnog obrazovanja. // CARNET. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.carnet.hr/tema/promotori-digitalnog-obrazovanja>

¹⁹ Association of College and Research Libraries (ACRL). Framework for Information Literacy for Higher Education. Nav. izv.

²⁰ Association of College and Research Libraries (ACRL). Information Literacy in the Disciplines Guide. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://acrl.ala.org/IS/is-committees-2/committees-task-forces/il-in-the-disciplines/information-literacy-in-the-disciplines>

²¹ Osnovna računalna e-edukacija (digitalna pismenost). // ITdesk.info - računalna e-edukacija sa slobodnim pristupom. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://itdesk.info/hr/e-edukacija>

²² Informacijska medijska pismenost: smjernice za politiku i strategiju. / ur. A. Grizzle, P. Moore, M. Dezuanni, S. Asthana, C. Wilson, F. Banda, C. Onumah. Cetinje: Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.nb-cg.me/fajlovi/IMP_Smjernice_PRERADA.pdf

²³ Online tools for researchers. // La Trobe University, Melbourne Victoria Australia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.latrobe.edu.au/research-infrastructure/digital-research/software-and-tools/online-tools-for-researchers>

²⁴ Guide to academic search. // News from JURN. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://jurnsearch.wordpress.com/a-short-guide-to-academic-search>

sadržaja dobro je pogledati upute Centra za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković.²⁵ Neki korisni alati za sigurno korištenje računalima instalirani su antivirusni programi Antibot te Malwarebytes. Pri izradi anketnoga upitnika svi se koriste onima s pretraživača Google, a nedovoljno se koriste domaćim ulazom Limesurvey. Alat je za skraćivanje *web*-adresa TinyUrl.

Slobodan pristup (recenziranim) znanstvenim informacijama

U znanstvenom izdavaštvu postalo je uobičajeno da se autorska prava prenose na izdavača pa autori pri tome ne dobivaju honorar iako časopis naplaćuje pristup njihovu članku. Apsurdna zarada komercijalnih izdavača pridonijela je nastanku Pokreta za otvoreni pristup (OA)²⁶ koji traži da na internetu svatko može čitati i preuzimati sadržaj, uz korektno citiranje. Slobodan pristup dokumentima znači da ne treba plaćati pretplatu, no recenzije su i dalje potrebne. I časopisi s otvorenim pristupom imaju troškove, financiraju se donacijama, reklamama te naknadom koju daju autori da bi im se objavio tekst. Slobodno se pristupa i *wiki*-projektima, koji nisu relevantni izvori, te blogovima. Hrvatska je među vodećim zemljama po objavljivanju u otvorenome pristupu za 2017. godinu prema vijestima na stranicama Instituta Ruđer Bošković²⁷ te časopisa *Nature*.²⁸ Za autorska prava korisno je otvoriti upute na adresi Virtualne tvornice.²⁹

Citiranje znači preuzimanje teksta iz drugih izvora, od riječi do riječi, ili referiranje na publikaciju (članak, knjiga, mrežna stranica), čiji je materijal poslužio za vlastite radove, s detaljima po kojima se publikacija može identificirati. Cilj je pomoći čitateljima u pronalaženju dodatnih pouzdanih informacija o temi, čime se povećava stručnost i kredibilitet rada, omogućena je lakša provjera točnosti i pouzdanosti sadržaja rada te se izbjegava plagiranje, a pravi je autor naveden. Dobre su upute za citiranje na *webu* Središnje medicinske knjižnice³⁰ i Fakulteta hrvatskih

---

²⁵ Kako izraditi vlastitu bazu podataka radova. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-izraditi-vlastitu-bazu-podataka-radova.html>

²⁶ Melinščak Zlodi, I. Razvoj otvorenog pristupa u Hrvatskoj. // Otvorenost u znanosti i visokom obrazovanju / ur. I. Hebrang Grgić. Zagreb: Školska knjiga, 2018. Str. 1. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10325/1/zlodi.pdf>

²⁷ Mayer, M. Hrvatska među vodećim zemljama u objavljivanju u OA. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2171-oa-hr.html>

²⁸ Indonesia tops open-access publishing charts. // *Nature*. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2171-oa-hr.html>

²⁹ Autorska prava. // Virtualna tvornica. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.virtualna-tvornica.com/autorska-prava>

³⁰ Središnja medicinska knjižnica. Kako citirati?: pomoć prilikom navođenja literature. Zagreb,

studija,³¹ a može se koristiti i programom EasyBib. Za citiranje s društvenih mreža može se služiti uputama Sveučilišta Murdoch.³²

Vrednovanje znanstvenog rada

Sciјentometriја znači kvantitativnu prosudbu produktivnosti. Uzimaju se u obzir broj autora, geografska distribucija, broj publikacija, broj citata te komunikacijski kanali. Pokazatelji su kariјere znanstvenika broj objavljenih radova koji pokazuje produktivnost autora ili ustanove, ne mjereći kvalitetu; broj citata koji pokazuje odjek koji su imali radovi autora, ustanove ili časopisa, bez kvalitativnih konotacija; faktor odjeka (impact, IF) koji pokazuje citiranost članka u časopisu u nekom razdoblju te odražava relativnu vrijednost časopisa, ovisno o veličini znanstvenog područja. *Samocitati* su oblik u kojem citirani dokument i onaj tko citira ima najmanje jednoga zajedničkog autora. Prihvatljiv je postotak samocitata 15-25 % ukupnog rada.

Od 1970-ih definirana je *bibliometriја*, primjenom matematičkih i statističkih metoda na knjige i druge medije u znanstvenom komuniciranju. Uzimaju se u obzir podatci o broju radova, broju njihovih citata i autora radi mjerenja produkcije i odjeka pojedinaca, ustanova i država te identificiranja suradničkih mreža. Objašnjena su na stranici Sveučilišta Varese,³³ te Sveučilišta Chicago.³⁴ Prezentacije Instituta Ruđer Bošković o bibliometriji mogu se vidjeti na njihovu repozitoriju Fulir.³⁵

Citatni indeksi Web of Science (WoS) i Scopus bibliografske su baze podataka koje, uz bibliografski opis članka, sadržavaju i podatke o citiranosti rada. Dijelovi baze Current Contents na platformi WoS jesu: SCI (Science Citation Index), SSCI

2016. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://ark.mef.hr/citiranje.pdf>

³¹ Janović, T. Citiranje, parafraziranje i upućivanje na izvore u akademskim radovima. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2013. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.hrstud.unizg.hr/images/50014310/Citiranje_parafriranje_i_upucivanje_na_izvor_e_skripta.pdf

³² APA – Referencing Guide. Social Media. // Murdoch University. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://libguides.murdoch.edu.au/APA/social_media

³³ Bibliometria. // Università degli studi dell'Insubria. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.uninsubria.it/risorse-utili/bibliometria>

³⁴ Measuring Your Impact: Impact Factor, Citation Analysis, and other Metrics. // UIC Library. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://researchguides.uic.edu/c.php?g=252299&p=1683205>

³⁵ Macan, B. Kol'ki im je... h-index? – bibliometrijske usluge u knjižnicama. // 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: članstvo u EU – knjižničari gdje smo?: produktivnost znanstvene zajednice: obrazovanje korisnika: knjižnice u vremenu recesije – kako preživjeti?: zbornik radova / ur. I. Hebrang Grgić i V. Špac. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 26. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://fulir.irb.hr/549>

(Social Science Citation Index), A&HCI (Arts&Humanities Citation Index) te SCIE (Science Citation Index Expanded). Zastupljenost u citatnim indeksima stvar je prestiža, indikator vrednovanja časopisa, no objavljivanje u takvu časopisu nije jamstvo da će rad biti zapažen među stručnom publikom. Kriterij je izbora Bradfordov zakon raspršenosti, koji kaže da mali broj časopisa sadržava najveći postotak relevantnih radova.(!) Prema tome, citatni indeksi obrađuju tek 10 % znanstvenih časopisa u svijetu. Relevantan je izvor podataka o indeksima stranica Science-metrix. Za citiranost dobar je prvi izvor stranica Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković.³⁶ Još uputa može se naći na *web*-stranicama Instituta SANU³⁷ i Sveučilišta Varese³⁸ te na ulazu Kobson.rs.³⁹ Znanstvenici mogu sami provjeravati svoj status u vezi s citiranosti preuzimanjem na računalo programa Publish or Perish.⁴⁰

Mjerenje utjecaja časopisa objašnjava Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković.⁴¹ Faktor utjecaja WoS-a, IF, može se provjeriti na *webu* Clarivate,⁴² a faktor utjecaja Scopusa na adresi Scimagojr.⁴³ Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković svake godine sastavlja popis domaćih časopisa koji su indeksirani u WoSu⁴⁴ te prikazuje njihove IF-ove.⁴⁵ Druga su mrežna mjesta koja dodjeljuju rang časopisima Eigenfactor, Plumanalytics, Miar te Scimetrica.

---

³⁶ Kako citirati literaturu. // Knjižnica Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-citirati-literaturu.html>

³⁷ Biblioteka – Za naučnike. // Institut tehničkih nauka SANU. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.itn.sanu.ac.rs/biblioteka-za%20naučnike.html>

³⁸ Pelucchi, L. Guida all'uso di Scopus e Web of Science per il calcolo dell'H-index e altri indici citazionali. Varese: Centro interdipartimentale di servizi Sistema bibliotecario di Ateneo Siba; Università degli studi dell'Insubria, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www4.uninsubria.it/on-line/home/naviga-per-profilo/assegnisti-e-borsisti/documento305752.pdf>

³⁹ H-index. // Kobson.rs. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://kobson.nb.rs/vrednovanje/vrednovanje/h_-_index.120.html

⁴⁰ Publish or Perish. // Harzing.com. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://harzing.com/resources/publish-or-perish>

⁴¹ Kako prosuditi kvalitetu časopisa? // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-prosuditi-kvalitetu-casopisa.html>

⁴² InCites Help. // Clarivate. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://incites.help.clarivate.com/Content/home.htm>

⁴³ Help. // Scimago Journal & Country Rank. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.scimagojr.com/help.php>

⁴⁴ Macan, B. Hrvatski časopisi indeksirani 2017. godine u Web of Science Core Collection citatnim indeksima i Current Contentsu. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2099-hrvatske_casopisi_u_woscc_i_cc.html

⁴⁵ Macan, B. Faktori odjeka (Journal Impact Factors (IF)) hrvatskih časopisa za 2019. godinu. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2216-if-hrvatskih-%C4%8Dasopisa-za-2019-godinu.html>

Siva literatura, tj. polupublikacije u današnjem smislu, koje nisu komercijalno pristupačne i nemaju reguliranu distribuciju (disertacije, izvještaji), može se pregledavati posebno na mjestima kao što su OpenGrey te GreyGuide. Alati za automatsku izradu bibliografskih bilješki, Zotero i Mendeley, objašnjeni su u priručnicima računalnog centra SRCE⁴⁶ te priručniku za *Citiranje u digitalnom okruženju*.⁴⁷

Kritičko čitanje radova, odnosno članaka prije objavljivanja, znači ocjenjivanje rezultata istraživanja u odnosu na kompetencije, značenje i originalnost. Provede ga kvalificirani stručnjaci te je okosnica cijelog sustava znanstvenog izdavaštva. Neki časopisi rade otvorene recenzije – objavljuje se ime recenzenta ili tekst recenzije. Inače, dva recenzenta ocjenjuju radove dvostruko slijepom recenzijom. Objektivnost se osigurava time da ne znaju tko je autor, a autor ne zna tko im recenzira rad. Pitanja su: Je li hipoteza jasno formulirana?; Odgovara li vrsta istraživanja naznačenoj hipotezi?; Je li istraživanje novo, originalno?; Jesu li ispitanici i kontrolna skupina dobro odabrani?; Jesu li pokusi dobro provedeni?; Statistička je analiza obavljena?; Odgovaraju li zaključci rezultatima analize?. Mrežne stranice koje pomažu u recenziji jesu, primjerice, SciRev te Publons. Etika izdavača iščitava se na stranici Committee on Publication Ethics.

Plagiranje znači da je podudarni tekst istovjetan originalu, u duljini šest i više riječi u nizu. Kazne su za plagiranje stroge (oduzimanje diploma i disertacija). Otkrivanje sličnosti tekstova postalo je jednostavno na tražilicama poput Googlea. Otkrivanje plagijata omogućeno je programima Ithenticate, Turnitin, a još neka objašnjenja o tome kako ne plagirati tuđe radove mogu se naći na ulazima Sveučilišta Pavia⁴⁸ te Instituta Apiit,⁴⁹ na prezentaciji Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu⁵⁰ i

⁴⁶ Čorić Samardžija, A. Osnove rada s alatima za upravljanje referencama Word, Zotero, Mendeley D501. Zagreb: Sveučilišni računski centar SRCE, 2018. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.srce.unizg.hr/files/srce/docs/edu/osnovni-tecajevi/d501_polaznik.pdf

⁴⁷ Hebrang Grgić, I; T. Ivanjko; I. Melinščak Zlodi; D. Mučnjak. Citiranje u digitalnom okruženju: priručnik. Zagreb: Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNET, 2018. Zagreb. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10326/1/Prirucnik_Citiranje-u-digitalnom-okruzenju.pdf

⁴⁸ Antiplagio. // Biblioteche – UniPV. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://biblioteche.unipv.it/home/risorse/antiplagio>

⁴⁹ Turnitin-Training-Guide. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://library.apiit.edu.my/wp-content/uploads/2017/12/Turnitin-Training-Guide-Students.pdf>

⁵⁰ Juričić, V. Autorska prava, plagijati i metode za utvrđivanje plagiranja. Zagreb: Filozofski fakultet, 2011. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.slideshare.net/vhrzica/autorska-prava-plagijati-i-metode-za-utvrđivanje-plagiranja>

stranici Sveučilišta Toronto,⁵¹ uza sugestije na stranici EasyBib.⁵² Za provjeru pisanja na engleskome jeziku može se pogledati stranica WriteFull.

Otvoreni pristup znanstvenim informacijama iskoristili su novi mrežni izdavači časopisa. Plaćanje pretplate na časopise zamijenili su modelom naplate autorima/institucijama za objavljivanje radova, što dijelom nije sporno ako rad prije objavljivanja prolazi kvalitetan postupak recenziranja. No, pojavili su se izdavači *predatori* kojima je cilj samo povećanje profita. Iskoristili su model naplate autorima za objavljivanje rada u slobodnom pristupu bez ikakve recenzije. Da se to izbjegne, prije objavljivanja treba provjeriti popis takvih časopisa. Popis izdavača predatora na adresama je Beall's list te Cabell's International, a popis onih koji su priznati izdavači dostupan je na dnu stranice Sense,⁵³ uz objašnjenje na stranici Sveučilišta Nürnberg⁵⁴ te na prezentaciji o predatorima *Predatorski izdavači i slične pojave*.⁵⁵ Za izbjegavanje predatorskih konferencija korisno je pogledati stranicu Sveučilišta Salisbury.⁵⁶ Prije objavljivanja dobro je provjeriti politiku izdavanja časopisa kako ne bi bilo iznenađenja jer treba platiti izdavaču da bi se tekst uopće objavio, na adresi Sherpa. Romeo te na ulazima ERIH PLUS i Journalseek.

Međunarodna kampanja Odaberi pravi časopis na poveznici Think. Check. Submit olakšava prepoznavanje pouzdanih časopisa za slanje radova. Nije lako biti siguran u izbor zbog brojnih novih časopisa i nesavjesnih postupaka predatora. Kako to napraviti? Kaže se da treba postaviti prava pitanja. Veliki izdavači imaju upute na svojim stranicama, npr. AuthorServices,⁵⁷ Taylor&Francis, JournalFinder⁵⁸ Elsevier te Springerov JournalSuggester.

Oznaka DOI identifikator je objekta na internetu i trajna je poveznica na cjelovit digitalni objekt ili na podatak o njemu. U nakladništvu i knjižničarstvu slu-

---

⁵¹ How Not to Plagiarize. Writing Advice. // University of Toronto. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://advice.writing.utoronto.ca/using-sources/how-not-to-plagiarize/>

⁵² Wipe out plagiarism & grammar errors. // EasyBib. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.easybib.com/grammar-and-plagiarism>

⁵³ Quality & Criteria. // SENSE. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.sense.nl/organisation/documentation>

⁵⁴ Predatory Open Access Publishers. // University Library of Erlangen-Nürnberg. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://ub.fau.de/en/writing-publishing/open-access/predatory-open-access-publishers>

⁵⁵ Ševkušić, M. *Predatorski izdavači i slične pojave*. Beograd: Institut tehničkih nauka SANU, 2016. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.slideshare.net/bibsekcija/predatorski-izdava-i-sline-pojave>

⁵⁶ Predatory conferences. Predatory publishing. // Library Guides at Salisbury University. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libraryguides.salisbury.edu/PredatoryPublishing/conferences>

⁵⁷ Choosing a journal. Author Services. // Taylor and Francis. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://authorservices.taylorandfrancis.com/how-to-choose-a-journal>

⁵⁸ Find journals. // Elsevier® JournalFinder. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://journalfinder.elsevier.com>

ži za identifikaciju svih vrsta građe – knjiga, časopisa, zbornika s konferencija, ali ne zamjenjuje ni jedan drugi identifikator (ISSN, ISBN, ISMN). DOI izgleda kao poveznica: <https://doi.org/10.1109/5.771073>. Oznaka ORCID iD jedinstven je i trajan identifikator osobe radi bolje vidljivosti autora. Omogućuje znanstvenicima da sami besplatno izrade i održavaju svoj profil (rješava dvojbu što je ime, promjenu prezimena, iste inicijale dvaju autora), a prikazuje se kao poveznica – <https://orcid.org/0000-0002-1825-0098>. Broj povezuje sve radove jednog autora, čime popis radova u bazama čini dohvatljivim i vidljivim.

Kvalitetne upute za pretraživanje na internetu dostupne su na mrežnim stranicama Sveučilišta Dublin⁵⁹ te Sveučilišta Palermo.⁶⁰ Postoji i program koji sastavlja upit za pretraživanje na stranici Advangle. Domaći su poznati ulazi na internetu Hrčak i Dabar, a korisno je i pretraživati dokumente u PDF-u na PdfSearchEngine te Free-FullPdf.

Jednako tako, korisni su i ulazi na internetu koji idu preko knjižnica – domaći DIZbi.HAZU, zatim američki HathiTrust te njemački Munich Digitization Center i Kvk.bibliothek. Domaći je izlaz na baze koje plaća Ministarstvo znanosti i obrazovanja Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu, i to za platforme EBSCO, Science Direct, ProQuest, Ovid, Emerald, Jstor... Pristup se izvodi prijavljivanjem AAI@EduHr desno ispod slike na ulazu *ezproxy*. Kada se iz Hrvatske ne može ući na određenu bazu podataka, ako je u tom trenutku Ministarstvo ne plaća, korisno je provjeriti ime autora na ulazu Metaiskalnik jer se tako barem posredno može potvrditi da je rad vidljiv u bazi koja se ne vidi izravno.

Ulazi na internetu koje se naziva hakerskima, a svima olakšavaju istraživanja posljednjih su godina, s promjenjivom geografskom domenom: Sci-hub, koji otvara one članke iz časopisa za koje drugi ulazi i baze traže plaćanje oko 30 američkih dolara ili 30 eura, te Library genesis, koji je ponajprije okrenut knjige, a za čije korištenje također ne treba platiti uslugu. Kako bi se skratio postupak otvaranja dokumenta, na računalo se može instalirati program Unpaywall ili Core Discovery, koji će odmah pokazati mogućnost otvaranja dokumenta.

Studenti mogu vježbati rad u uredništvu i samo objavljivanje pomoću pokusnog časopisa u Open Journal Systemu (OJS). Bez naknade se može objaviti dokumente na Carnetovu sustavu Libar ili poznatijem Issuu. Wix izrađuje mrežne stranice bez

⁵⁹ Barrett, J. Searching Google and other Search Engines. Dublin: UCD James Joyce Library, 2014. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.ucd.ie/t4cms/Guide1.pdf>

⁶⁰ La biblioteca digitale in tasca: guida alle risorse digitali e ai servizi informativi d'Ateneo / a cura di M. S. Castiglia, S. Sarzana, M. C. Stella, V. Tranchina. Palermo: Università degli Studi, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.unipa.it/amministrazione/direzione generale/sba/settorebibliotecadigitale/.content/documenti/GUIDA-2015-biblioteca_digitale_in_tasca_ita_eng.pdf

naknade, a kad ih treba provjeriti, to se radi na ulazu Alexa, a njihovu snagu na Website Graderu.

Društvene mreže za istraživače, Researchgate, Academia.edu te Mendeley omogućile su veću vidljivost autora i radova. Alati društvenih medija postali su znanstvenicima način pokazivanja profesionalnog profila u javnosti. Servisi omogućuju kvantifikaciju kvalitete rada brojem pregledanih članaka i brojem citata. Altmetrija znači vrednovanje znanstvenog rada ne praćenjem citiranosti, već praćenjem broja pregleda i učitavanja te pohrane u programima za pohranjivanje bibliografskih podataka ili cjelovitih tekstova (altmetrics.org/manifesto).⁶¹ Objašnjenje je dostupno na mrežnoj stranici api.altmetric.com, a bedž, vizualni prikaz moguće je dobiti na mrežnoj stranici Embeddable badges.⁶²

Otvoreni pristup (Open Access, OA) znači slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup digitalnim znanstvenim informacijama koji omogućuje čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeksiranje i druga zakonita korištenja. *Slobodan* u ovom kontekstu znači trajno bez bilo kakvih ograničenja i postavljanja uvjeta za pristup i korištenje. Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu može se vidjeti na *web*-stranici Fakulteta elektrotehnike i računarstva.⁶³ Dodatna su objašnjenja na *OpenAccessButton*. Europska unija opredijelila se za otvorenu znanost, što je vidljivo na ulazima *OpenAire*, *ScienceEurope* i *FosterOpenScience*. Otvorena znanost nudi mogućnost upoznavanja ne samo s rezultatima znanstvenih istraživanja već i sa svim postupcima. Svi elementi projekta mogu biti dostupni javnosti – prijedlog projekta, financiranje, neobrađeni podaci, eksperimentalni postupci, statistički postupci, tijekom rasprave te objavljeni radovi. Laboratorijske bilješke i sami istraživački procesi slobodno su dostupni, praćeni uvjetima koji dopuštaju ponovnu uporabu, distribuciju i reprodukciju istraživanja (prema *Zagreb OpenAIRE radionici*: 12).⁶⁴

Model objavljivanja utemeljen na pretplati postojao je u vrijeme kad se slagalo slogove, prijelom stranica i tisak te se u svijet slalo tiskane kopije časopisa. Proces izdavanja na prijelazu u digitalno još treba staru vrstu usluga, no distribucija je drukčija. U digitalnom svijetu ne postoji razlog održavanja pretplate za znanstveno izdavaštvo jer otvoreni pristup jača vidljivost i učinkovitost procesa. Uvjeti financiranja

---

⁶¹ Altmetrics: A Manifesto. // altmetrics.org. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://altmetrics.org/manifesto/>

⁶² Embeddable badges. // api.altmetric.com/. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://api.altmetric.com/embeds.html>

⁶³ Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.fer.unizg.hr/oa2012/deklaracija#>

⁶⁴ Stojanovski, J.; B. Macan; A. Vodopijevec. Promjene koje (znanstveni) život znače: *OpenAIRE radionica HAZU*. Zagreb, 2019. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://fulir.irb.hr/4424/1/Zagreb_OpenAIRE_radionica-HAZU.pdf

otvorenoga pristupa vidljivi su na stranici Sherpa.Juliet. Uz to je bitna i licencija za objavljivanje Creative Commons, za domaće dokumente pod oznakom <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/hr>.⁶⁵ Radovi objavljeni pod bilo kojom CC-licencijom mogu se slobodno dijeliti u otvorenome pristupu putem digitalnih repozitorija, npr. FULIR-a, CROSBi-ja, društvenih mreža i drugih medija. Aplikacije na telefonu koje pomažu pri preuzimanju dokumenata u otvorenome pristupu jesu Paperity te BrowZine. Aplikacija koja pokazuje bazu u kojoj je indeksirana publikacija može se upotrebljavati kao Journal Indexing Identifier, a informacije o novim člancima daje ulaz JournalTocs.

Provjera mrežnih stranica

Nevidljivi web dio je interneta do kojeg se ne može doći pomoću tražilica. Tu su smještene znanstvene i komercijalne baze podataka te katalogi knjižnica (u koje Google ne ulazi izravno). Pretražuju se pomoću *URL adresa*.⁶⁶ Bilo tko može objaviti nešto na internetu. Pitanje je može li se izvoru vjerovati, a i tko je autor sadržaja, je li autor prepoznat kao stručnjak, je li objavio i druge radove, jesu li oni objavljeni u cijenjenim časopisima, kakvo je njegovo obrazovanje, kakvo mu je radno iskustvo, je li autor osoba ili organizacija. Sadržajem za koji nije poznata odgovornost (autor ili ustanova) nije se uputno služiti kao izvorom informacija. Također je pitanje tko je izdavač stranice, održava li stranice poznata organizacija koja ima dobru reputaciju. Samoizdavaštvo je danas jednostavno jer ne postoji treća strana koja bi provjerila informacije pa ih treba samostalno provjeriti. Treba provjeriti je li stranica redovito održavana, sadržava li poveznice koje nikamo ne vode, postoji li podatak kada je stranica objavljena te zadnji put obnovljena, jesu li informacije zastarjele, tko je recenzent sadržaja, postoji li postupak recenzije i koliko je rigorozan. Akademski recenzija obavlja se na isti način kao za časopise, a moguća je i otvorena recenzija na *webu*. Autori su komentara potpisani ili anonimni. Potvrđuje li konsenzus činjenice? Uputno je provjeriti fusnote na *web*-stranici pod: About, Author details, Contact, Publisher, Copyright statement.

Nije dovoljno osloniti se na Google, blogove, forume, Wikipediju i Facebook. Potrebno je potražiti akademske izvore, evaluirati sadržaj i pravilno citirati. Traži se znanstvena literatura, recenzirani članci, potkrijepljeni podacima i referencama na druge članke, koje su izdali renomirani akademski izdavači u znanstvenim časopisima, navedeni u relevantnim bibliografskim bazama podataka. Treba provjeriti je li

---

⁶⁵ Imenovanje 3.0 Hrvatska — CC BY 3.0. // Creative Commons. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/hr>

⁶⁶ What is URL? // Oxford Web Studio. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.oxfordwebstudio.com/en/did-you-know/what-is-url>

sadržaj originalan ili je prerađena verzija, je li objektivan, jesu li prikazana sva gledišta; sadržava li stranica poveznice na druge stranice; kako se dokazuju informacije, jesu li pouzdane, temelje li se na istraživanju ili na osobnom stavu; je li istraživanje provedeno ispravno ili je pristrano; je li stranica u vlasništvu komercijalne, političke, akademske ili javne organizacije ili je u vlasništvu pojedinca.

Ako se ne može odrediti podrijetlo, ipak se vidi geografska domena na mrežnoj adresi: „hr“ za Hrvatsku, „ac.uk“ za britanske akademske ustanove, „org“ za neprofitne organizacije, „edu“ za američke akademske ustanove, „com“ za komercijalne stranice, „uk“ za stranice iz Britanije, „nl“ za stranice iz Nizozemske, „ru“ za stranice iz Rusije, „de“ za stranice iz Njemačke, „nz“ za stranice s Novog Zelanda, „au“ za stranice iz Australije. Neke stranice odražavaju ideološku, ekonomsku ili osobnu pristranost. Pokušavaju li nešto prodati? Imaju li svrhu zbog koje mogu biti pristrane, komu je namijenjen sadržaj – akademskoj ili općoj populaciji? Je li moguća prijevara? Oznaka *tilde* (~) u internetskoj adresi znači da je stranica osobna pa se stavovi ne moraju podudarati sa stavovima ustanove na čijem je serveru smještena – trebalo bi pogledati *Mission statement* u fusnoti *web*-stranice.

Otvoreni pristup u odnosu na dostupnost?

Za Google se ne zna gdje je granica zaštićenosti/dostupnosti, a za Wikipediju se ne može znati sadržava li vjerodostojne podatke. Pretraživanje – osim na Googleu, koji ne dopire do svakoga (zaštićenog) izvora, te Wikipediji, koja nije validan izvor – može početi na domaćem ulazu – www.hr. Institut Ruđer Bošković vodi računa o virtualnoj referentnoj zbirci.⁶⁷ Za edukaciju korisnika dobro je pregledati priručnik *Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu*.⁶⁸ Za početno pretraživanje, osim sveprisutne tražilice Google, dobro je upotrebljavati *metapretraživače* jer istodobno pretražuju druge pretraživače – Startpage, Dogpile, Search.com, SweetSearch, te akademski WorldWideScience i ScienceResearch. Wikipedia održava velik popis akademskih ulaza⁶⁹ kao i stranica Scholar search engines,⁷⁰ a popis dubokog

---

⁶⁷ IRB – Virtualna referentna zbirka. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/zbirke/virtualna-referenta-zbirka.html>

⁶⁸ Vučina, Ž. *Pretraživanje i vrednovanje informacija na Internetu*. Zagreb: CARNet, 2006. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://www.ssmb.hr/libraries/0000/2950/Pretra%C5%BEivanje_informacija_na_internetu.pdf

⁶⁹ List of academic databases and search engines. // Wikipedia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_academic_databases_and_search_engines

⁷⁰ Zillman, M. P. *Academic and Scholar Search Engines and Sources 2020*. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://whitepapers.virtualprivatelibrary.net/Scholar.pdf>

weba može se vidjeti recimo na ulazu Llr^x⁷¹ i *webu* Sveučilišta Montana.⁷² Pogled unatrag na stare stranice na internetu je preko stranice Internet Archive.

Popis repozitorija vidljiv je na adresi OpenDoar, pretraživač je repozitorija Graft, a dobre popise ulaza na internetu imaju sveučilišta Mercy Detroit⁷³ i Bologna⁷⁴ te knjižnica u Philadelphiji.⁷⁵ Rang-ljestvicu citiranih znanstvenika drži WoS na adresi Researcher Recognition.⁷⁶ Popis prepoznaje istraživače svjetske klase, dokazane produkcijom višestruko citiranih radova koji su među prvih 1 %, prema citatima za polje i godinu, na platformi Web of Science.

Provjerena mjesta koja otvaraju knjige s punim tekstom te ne ubacuju viruse na računalo sljedeća su: FreeScience.info, World Digital Library, IntraText.com, OpenLibrary te OnlineBooks. Disertacije se mogu pregledavati na ulazima: Alverno, Dart-Europe, NDLTD te OATD. Opći ulazi na internetu koji daju kvalitetne informacije redom su akademski: Jurn, SemanticScholar, Refseek, Crossref, CiteSeerX, Base-search.net, Microsoft Academic, WorldWideScience, ScienceResearch, OpenAire, Dimensions, Core.uk, ResearchBib, Zenodo, Osf.Preprints, MyScienceWork, Mendeley, FindArticles, OpenScienceDirectory, Scinapse te Scilit. U prezentacijama za studente redovito se navodi i preporučene *web*-adrese za pojedina stručna i znanstvena područja, koje su navedene na *web*-stranici Centra za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković Kutak-za-naputak, ovdje izostavljene zbog zadana opsega teksta.

Zaključak

Danas je informacijska pismenost upisana i u strategiju Knjižnice – korisnicima se pružaju informacije o bazama podataka s cjelovitim tekstovima do kojih se na internetu može doći bez posebnih lozinki. Osmišljavanje programa informacijskog opismenjivanja i uključivanje u njihovo sustavno provođenje trebao bi biti posao

---

⁷¹ Zillman, M. P. Deep Web Research and Discovery Resources 2019. // Llr^x. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.llrx.com/2019/01/deep-web-research-and-discovery-resources-2019>

⁷² Deep Web Search Engines. Deep Web. // LibGuides at Montana State University-Billings. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libguides.msubillings.edu/c.php?g=242182&p=1610149>

⁷³ Black Abolitionist Archive. // UDM Libraries. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://libraries.udmercy.edu/find/by_subject/index.php

⁷⁴ Repertorio AlmaRE: risorse elettroniche. // Alma Mater Studiorum Università di Bologna. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www2.sba.unibo.it/cgi-bin/bdati/banchedati.pl?keys=all>

⁷⁵ Databases. // Free Library of Philadelphia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libwww.freelibrary.org/databases>

⁷⁶ Researcher Recognition. Web of Science Group. // Clarivate. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://clarivate.com/webofsciencigroup/researcher-recognition>

svih visokoškolskih knjižnica, pri čemu bliska suradnja s nastavnim osobljem pridonosi ciljanu povezivanju s ukupnim nastavnim programom, a time i većoj učinkovitosti podučavanja. Prihvaćanjem te zadaće, knjižnica ulazi u prostor temeljne djelatnosti matične ustanove, čime reafirmira svoju ulogu nezaobilazne sastavnice u procesu akademske naobrazbe.

U Knjižnici se očekivalo da će za sljedeću akademsku godinu izborni kolegij Informacijska pismenost biti uvršten u programe Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli prema deklariranoj strategiji. Za sada je određeno vrijeme predavanja i vježbi unutar predmeta Metodologija znanstvenog rada pri nekoliko studijskih programa te mogućnost predstavljanja novosti profesorima na radionicama Izračunajte svoj akademski otisak.

Literatura

- Altmetrics: A Manifesto. // altmetrics.org. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://altmetrics.org/manifesto>
- Antiplagio. // Biblioteche – UniPV. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://biblioteche.unipv.it/home/risorse/antiplagio>
- APA – Referencing Guide. Social Media. // Murdoch University. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://libguides.murdoch.edu.au/APA/social_media
- Aparac-Jelušić, T. Obrazovanje na daljinu i podrška knjižnica. // Edupoint IV, 29(2004), 1-7. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://eprints.rclis.org/5769/1/Aparac_Edupoint_29.pdf
- api.altmetric.com/. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://api.altmetric.com>
- Association of College and Research Libraries (ACRL). Framework for Information Literacy for Higher Education. Chicago, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/infolit/framework1.pdf>
- Association of College and Research Libraries (ACRL). Information Literacy in the Disciplines Guide. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://acrl.ala.org/IS/is-committees-2/committees-task-forces/il-in-the-disciplines/information-literacy-in-the-disciplines>
- Autorska prava. // Virtualna tvornica. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.virtualna-tvornica.com/autorska-prava>
- Barrett, J. Searching Google and other Search Engines. Dublin: UCD James Joyce Library, 2014. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.ucd.ie/t4cms/Guide1.pdf>
- Baze podataka. // Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://skpu.unipu.hr/pretrazivanje/baze>
- Bibliometria. // Università degli studi dell'Insubria. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.uninsubria.it/risorse-utili/bibliometria>

- Biblioteka – Za naucnike. // Institut tehnickih nauka SANU. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.itn.sanu.ac.rs/biblioteka-za%20naucnike.html>
- Black Abolitionist Archive. // UDM Libraries. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://libraries.udmercy.edu/find/by_subject/index.php
- Bolonjska deklaracija. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://www.djkbf.unios.hr/docs/kvaliteta/Bolonjska_deklaracija.pdf
- Choosing a journal. Author Services. // Taylor and Francis. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://authorservices.taylorandfrancis.com/how-to-choose-a-journal>
- Ćorić Samardžija, A. Osnove rada s alatima za upravljanje referencama Word, Zotero, Mendeley D501. Zagreb: Sveučilišni računski centar SRCE, 2018. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.srce.unizg.hr/files/srce/docs/edu/osnovni-tecajevi/d501_polaznik.pdf
- Databases. // Free Library of Philadelphia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libwww.freelibrary.org/databases>
- Deep Web Search Engines. Deep Web. // LibGuides at Montana State University-Billings. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libguides.msubillings.edu/c.php?g=242182&p=1610149>
- Embeddable badges. // api.altmetric.com/. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://api.altmetric.com/embeds.html>
- Find journals. // Elsevier® JournalFinder. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://journalfinder.elsevier.com>
- Golenko, D. Model intrakurikularnog pristupa informacijskoj pismenosti na visokoškolskoj razini u području prava: doktorski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2016. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/unizd%3A1839/datastream/PDF/view>
- Guide to academic search. // News from JURN. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://jurn-search.wordpress.com/a-short-guide-to-academic-search>
- Hebrang Grgić, I; T. Ivanjko; I. Melinščak Zlodi; D. Mučnjak. Citiranje u digitalnom okruženju: priručnik. Zagreb: Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNET, 2018. Zagreb. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10326/1/Prirucnik_Citiranje-u-digitalnom-okruzenju.pdf
- Help. // Scimago Journal & Country Rank. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.scimagojr.com/help.php>
- H-index. // Kobson.rs. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://kobson.nb.rs/vrednovanje/vrednovanje/h_-_index.120.html
- Horton, F. W. Understanding information literacy: a primer. Paris: UNESCO, 2008. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000157020>
- How Not to Plagiarize. Writing Advice. // University of Toronto. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://advice.writing.utoronto.ca/using-sources/how-not-to-plagiarize>
- Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.fer.unizg.hr/oa2012/deklaracija#>

- Imenovanje 3.0 Hrvatska — CC BY 3.0. // Creative Commons. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/hr>
- InCites Help. // Clarivate. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://incites.help.clarivate.com/Content/home.htm>
- Indonesia tops open-access publishing charts. // Nature. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2171-oa-hr.html>
- Informacijska medijska pismenost: smjernice za politiku i strategiju. / ur. A. Grizzle, P. Moore, M. Dezuanni, S. Asthana, C. Wilson, F. Banda, C. Onumah. Cetinje: Nacionalna biblioteka Crne Gore “Đurđe Crnojević”, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.nb-cg.me/fajlovi/IMP_Smjernice_PRERADA.pdf
- International Standard Classification of Education: ISCED 1997. // UNESCO. [citirano: 2019-08-29]. Dostupno na: http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/doc/isced_1997.htm
- IRB – Virtualna referentna zbirka. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/zbirke/virtualna-referenta-zbirka.html>
- Jacobson, T. E.; T. P. Mackey. Proposing a Metaliteracy Model. // Communications in Information Literacy 7, 2(2013), 84-91. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/full-text/EJ1089056.pdf>
- Janović, T. Citiranje, parafraziranje i upućivanje na izvore u akademskim radovima. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2013. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.hrstud.unizg.hr/images/50014310/Citiranje_parafraziranje_i_upucivanje_na_izvor_e_skripta.pdf
- Juričić, V. Autorska prava, plagijati i metode za utvrđivanje plagiranja. Zagreb: Filozofski fakultet, 2011. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.slideshare.net/vhrzica/autorska-prava-plagijati-i-metode-za-utvrivanje-plagiranja>
- Kako citirati literaturu. // Knjižnica Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-citirati-literaturu.html>
- Kako izraditi vlastitu bazu podataka radova. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-izraditi-vlastitu-bazu-podataka-radova.html>
- Kako prosuditi kvalitetu časopisa? // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/kako-prosuditi-kvalitetu-casopisa.html>
- Kutak za naputak. // Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. [citirano: 2020-08-18]. <https://skpu.unipu.hr/usluge/kutak-za-naputak>
- La biblioteca digitale in tasca: guida alle risorse digitali e ai servizi informativi d'Ateneo / a cura di M. S. Castiglia, S. Sarzana, M. C. Stella, V. Tranchina. Palermo: Università degli Studi, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://www.unipa.it/amministrazione/direzione generale/sba/settorebibliotecadigitale/.content/documenti/GUIDA-2015-biblioteca_digitale_in_tasca_ita_eng.pdf

- Lazić-Lasić, J.; S. Špiranec; M. Banek Zorica. Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenivanju. // *Medijska istraživanja* 18, 1(2012), 125-142. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/85384>
- List of academic databases and search engines. // Wikipedia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_academic_databases_and_search_engines
- Macan, B. Faktori odjeka (Journal Impact Factors (IF)) hrvatskih časopisa za 2019. godinu. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2216-if-hrvatskih-%C4%8Dasopisa-za-2019-godinu.html>
- Macan, B. Hrvatski časopisi indeksirani 2017. godine u Web of Science Core Collection citatnim indeksima i Current Contentsu. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2099-hrvatske_casopisi_u_woscc_i_cc.html
- Macan, B. Kol'ki im je... h-index? – bibliometrijske usluge u knjižnicama. // 13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje?: članstvo u EU – knjižničari gdje smo?: produktivnost znanstvene zajednice: obrazovanje korisnika: knjižnice u vremenu recesije – kako preživjeti?: zbornik radova / ur. I. Hebrang Grgić i V. Špac. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 26. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://fulir.irb.hr/549>
- Mayer, M. Hrvatska među vodećim zemljama u objavljivanju u OA. // Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://lib.irb.hr/web/hr/vijesti/item/2171-oa-hr.html>
- Measuring Your Impact: Impact Factor, Citation Analysis, and other Metrics. // UIC Library. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://researchguides.uic.edu/c.php?g=252299&am;p=1683205>
- Melinščak Zlodi, I. Razvoj otvorenog pristupa u Hrvatskoj. // *Otvorenost u znanosti i visokom obrazovanju* / ur. I. Hebrang Grgić. Zagreb: Školska knjiga, 2018. Str. 1. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10325/1/zlodi.pdf>
- Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. // *Narodne novine* 7(2019). [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html
- Online tools for researchers. // La Trobe University, Melbourne Victoria Australia. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.latrobe.edu.au/research-infrastructure/digital-research/software-and-tools/online-tools-for-researchers>
- Osnovna računalna e-edukacija (digitalna pismenost). // ITdesk.info - računalna e-edukacija sa slobodnim pristupom. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://itdesk.info/hr/e-edukacija>
- Pelucchi, L. Guida all'uso di Scopus e Web of Science per il calcolo dell'H-index e altri indici citazionali. Varese: Centro interdipartimentale di servizi Sistema bibliotecario di Ateneo Siba; Università degli studi dell'Insubria, 2015. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www4.uninsubria.it/on-line/home/naviga-per-profilo/assegnisti-e-borsisti/documento305752.pdf>
- Predatory conferences. Predatory publishing. // Library Guides at Salisbury University. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://libraryguides.salisbury.edu/PredatoryPublishing/conferences>

- Predatory Open Access Publishers. // University Library of Erlangen-Nürnberg. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://ub.fau.de/en/writing-publishing/open-access/predatory-open-access-publishers>
- Promotori digitalnog obrazovanja. // CARNET. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.carnet.hr/tema/promotori-digitalnog-obrazovanja>
- Publish or Perish. // Harzing.com. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://harzing.com/resources/publish-or-perish>
- Quality & Criteria. // SENSE. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www.sense.nl/organisation/documentation>
- Repertorio AlmaRE: risorse elettroniche. // Alma Mater Studiorum Università di Bologna. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://www2.sba.unibo.it/cgi-bin/bdati/banchedati.pl?keys=all>
- Researcher Recognition. Web of Science Group. // Clarivate. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://clarivate.com/webofsciencgroup/researcher-recognition>
- Rosman, T.; J. Peter; A.-K. Mayer; G. Krampen. Conceptions of scientific knowledge influence learning of academic skills: epistemic beliefs and the efficacy of information literacy instruction. // *Studies in Higher Education* 43, 1(2016), 96-113. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03075079.2016.1156666>
- Rubinić, D.; I. Stričević. Visokoškolska knjižnica u programima informacijskog opismenjavanja studenata: istraživanje programa sveučilišne knjižnice Sveučilišta Karl Franzens Graz. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, 4(2011), 23-48. [citirano: 2020-08-18].
- Ševkušić, M. Predatorski izdavači i slične pojave. Beograd: Institut tehničkih nauka SANU, 2016. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.slideshare.net/bibsekcija/predatorski-izdava-i-sline-pojave>
- Špiranec, S.; M. Banek Zorica. Informacijska pismenost: teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije Filozofskog fakulteta, 2008.
- Središnja medicinska knjižnica. Kako citirati?: pomoć prilikom navođenja literature. Zagreb, 2016. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://ark.mef.hr/citiranje.pdf>
- Stojanovski, J.; B. Macan; A. Vodopijevac. Promjene koje (znanstveni) život znače: OpenAIRE radionica HAZU. Zagreb, 2019. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://fulir.irb.hr/4424/1/Zagreb_OpenAIRE_radionica-HAZU.pdf
- The eLearning Action Plan: designing tomorrow's education (2001). // EUR-Lex. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0172:FIN:EN:PDF>
- The magic of 15 minutes: reading practice and reading growth. 2018. // Renaissance. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.renaissance.com/2018/01/23/blog-magic-15-minutes-reading-practice-reading-growth>
- Turnitin-Training-Guide. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://library.apiit.edu.my/wp-content/uploads/2017/12/Turnitin-Training-Guide-Students.pdf>

- UNISIST: studijski izvještaj o provedivosti svjetskog sistema naučnih informacija koji su izradili Organizacija ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO) i Međunarodni savjet naučnih unija (ICSU). Zagreb : Referalni centar Sveučilišta, 1977.
- Unpaywall. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://unpaywall.org>
- Vučina, Ž. Pretraživanje i vrednovanje informacija na Internetu. Zagreb: CARNet, 2006. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: http://www.smb.hr/libraries/0000/2950/Pretra%C5%BEivanje_informacija_na_internetu.pdf
- What is URL? // Oxford Web Studio. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.oxfordwebstudio.com/en/did-you-know/what-is-url>
- Wipe out plagiarism & grammar errors. // EasyBib. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.easybib.com/grammar-and-plagiarism>
- Zillman, M. P. Academic and Scholar Search Engines and Sources 2020. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <http://whitepapers.virtualprivatelibrary.net/Scholar.pdf>
- Zillman, M. P. Deep Web Research and Discovery Resources 2019. // LlrX. [citirano: 2020-08-18]. Dostupno na: <https://www.llrx.com/2019/01/deep-web-research-and-discovery-resources-2019>